

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשי"ג.

בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה להבין מה שאומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך.

* * *

ב. אע"פ¹ שמבואר בחסידות (כמדובר לעיל בהמאמר²) ש"זה היום תחלת מעשיך" קאי על ראש השנה, ולא על כ"ה באלול, מ"מ, יש גם בכ"ה באלול איזה ענין של "תחלת מעשיך".

והענין בזה:

מבואר³ בענין "והימים האלה נזכרים ונעשים"⁴, שבכל שנה ושנה חוזרים ומתעוררים אותם הענינים שהיו ביום זה בפעם הראשונה, וכידוע הראי' על זה מנגלה דתורה ש"בודקין את היין כו' ובהוצאת סמדר"⁵ — ולכן, בכל שנה בחג הפסח מאיר הענין דיצי"מ, ובחג השבועות מאיר הענין דמתן-תורה, וכיו"ב בשאר הענינים⁶.

ומזה מובן גם בנוגע לכ"ה באלול שבו נברא העולם⁷ — שבכל שנה ושנה חוזר ומתעורר ביום זה כללות ענין ההתהוות, "תחלת מעשיך".

ואף שראש השנה נקרא "תחלת מעשיך", להיותו יום ברוא אדה"ר שהוא עיקר הבריאה, מ"מ, בהכרח לומר שגם בכ"ה באלול ישנו הענין ד"תחלת מעשיך".

וזוהו מ"ש הר"ן⁸ "הא דאמרינן .. זה היום תחלת מעשיך .. על יצירת אדם קאמרינן", "שבו נגמר העולם", "אבל בכ"ה באלול תחלת בריאת העולם הוא". ומסיים: "ולכך נהגו בכרצלונה וגלילותי להשכים באשמורות הבוקר בכ"ה באלול".

אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה.
 (4) אסתר ט, כח.
 (5) משנה ספ"ג דגיטין.
 (6) ראה סה"מ תש"ד ס"ע 13. ועוד.
 (7) ויק"ר רפכ"ט. ועוד.
 (8) ר"ה טז, א.

(1) תוכן שיחה זו — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בקיצור בהוספות ללקו"ש ח"ד ע' 4-1353.
 (2) ע' 175 ואילך.
 (3) ראה ס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט (ע"פ מע"ש הרמ"ז בס' תיקון שובבים). שו"ת הר"י

וגם בתורת החסידות — הנה אע"פ שע"פ רוב מבואר הענין ד"תחלת מעשיך" בנוגע לראש השנה, ואילו בנוגע לכ"ה אלול לא ניכר שגם עתה יש בו איזה ענין, מ"מ, במקום אחד בחסידות מצאתי בפירוש שגם כ"ה באלול הו"ע מיוחד כו".⁹

ג. ויש לומר ביאור הענין:

מהתירוצים שנתבארו בתורת החסידות על השאלה מדוע נקבע ר"ה ביום א' תשרי, יום ו' למעשה בראשית, ולא בכ"ה באלול, יום הראשון של הבריאה — לפי שתחילת ההתהוות היתה מצד כי חפץ חסד הוא¹⁰, ועכשיו באתערותא דלתתא תליא מילתא, והיינו, שעיי"ז שבנ"י מבקשים "מלוך על העולם כולו בכבודך", נעשה הקב"ה "מלך על כל הארץ" (לאחרי ועיי"ז שנעשה מלך על עמו ישראל), ולכן קבעו ר"ה ביום ברוא האדם, כי המשכת עניני ר"ה עכשיו היא ע"י עבודת האדם דוקא¹¹.

אמנם, כדי שתוכל להיות עבודת האדם באופן של אתערותא דלתתא, ואשר האתעדל"ת תמשיך את האתעדל"ע — יש צורך בנתינת כח מלמעלה בדרך אתערותא דלעילא.

ואתערותא דלעילא זו נמשכת (לא בר"ה, יום ברוא אדה"ר, שאז הי' כבר ענין העבודה, עיי"ז שאדה"ר אמר לכל הנבראים "בואו נשתחוה ונכרעה גו"¹², אלא) בכ"ה באלול, שאז היתה התחלת הבריאה מצד "כי חפץ חסד הוא".

ולאידך גיסא, אע"פ שענינו של כ"ה באלול הוא אתערותא דלעילא מצד עצמה, מ"מ, יש בו גם ענין של עבודה, כאמור, שנהגו בכמה מקומות "להשכים באשמורות הבוקר בכ"ה באלול" — כי אחרי בריאת האדם הוקבע אשר כל הענינים, גם אותם הבאים בדרך אתעדל"ע, נמשכים ע"י עבודה, אלא שהעבודה היא להיות כלי לקבלת ההמשכה שמלמעלה.

והיינו, שכדי שהאתעדל"ע תומשך למטה בפנימיות להיות נתינת כח לעבודה דר"ה — צריך להיות איזה ענין של הכנה וכלי שעל ידו יוכל האדם לקבל את האתעדל"ע בפנימיותו.

(10) מיכה ז, יח.

(11) ראה גם לקו"ת נצבים מז, ב.

(12) תהלים צה, ו. זחר ח"א רכא, ב. ח"ג

קו, ב. תקו"ז תני"ו (צ, ב). וראה פרקי דר"א פי"א.

(9) אולי הכוונה לר"ה יו"ט של ר"ה תרל"ב (הובא ונתבאר בר"ה כי המצוה הזאת תשכ"ו), ששם מבואר "שבחי" חיצוניות השפע כבר נמשך בכ"ה באלול על כל השנה" (המור"ל).

ואף שההכנה אין לה ערך כלל לגבי הגילוי שנמשך מלמעלה מצד כי חפץ חסד הוא [כידוע¹³ החילוק שבין אתעדל"ע שנמשכת ע"י אתעדל"ת לאתעדל"ע שמצד עצמה, שהאתעדל"ע שנמשכת ע"י אתעדל"ת היא בערך העולמות, משא"כ האתעדל"ע שמצד עצמה היא שלא בערך כלל], מ"מ, יש צורך בענין של עבודה, ועל זה אמרו חז"ל¹⁴ "אדם רוצה בקב שלו כו'", והיינו, שע"ז באה ההמשכה מלמעלה בפנימיות.

ד. והנה, כיון שכל ענין של גילוי הוא ע"י שמחה דוקא, שענינה גילוי — הרי מובן שכדי לקבל המשכה נעלית ביותר שאינה בערך המטה כלל, צריכה להיות העבודה בשמחה דוקא.

— פנים¹⁵ הלכו חסידים לאמירת "זכור ברית" כשהם מתנוודים ("מ'הָאָט זיך געשאָקלט")... כיון שהתוועדו במשך כל הלילה! וכפי הנראה, היתה השנה ההיא שנה שמחה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) כיון שנשארו ימים אחדים עד ראש השנה, יש עדיין מספיק זמן להתעורר בשמחה, ושתהי' העבודה בשמחה, ובאופן כזה (מתוך שמחה) נדלג ("זאָל מען אַריינטאַנצן") לשנה החדשה, ויתן השי"ת שתהי' שנה שמחה ומלאה חיות ("אַ פריילעכער און אַ לעבעדיקער יאָר").

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון שמח].

* * *

ה. איתא בזהר¹⁶ ש"בכ"ה יומין לירחא שתינתאה" (כ"ה באלול) — ולגירסא אחת¹⁷ יהי' זה "ביומא שביעאה" (ביום השבת) — יצא כוכב מבנ"י, כמ"ש¹⁸ "דרך כוכב מיעקב", ויבלע ויכלול "ע' כוכבין אחרנין", שרומזים על ע' אומות, ו"לסוף ע' יומין" יבוא משיח.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) עתה, בעקבתא דמשיחא, כבר "כלו כל הקיצין"¹⁹, ואין הדבר תלוי אלא בביאת המשיח, מתי שיבוא, ובהדי כבשא דרחמנא למה לך²⁰: לשם מה צריכים לעשות חשבונות, אם כן או

13) ראה לקו"ת שה"ש כג, ד ואילך. 17) גירסת הרד"ל — הובא בנצו"ז שם. ובכ"מ. וראה גם נצו"א שם.
14) ב"מ לח, א. 18) בלק כד, יז.
15) ראה תו"מ — רשימת היומן ריש ע' 19) סנהדרין צו, ב.
שלט. ושי"ג. 20) ברכות יו"ד, סע"א.
16) ח"ג ריב, ב.

לא, אם זה הזמן המתאים וכו'; כיון שאין הדבר תלוי אלא בביאת המשיח, הרי בטלו כל ההגבלות, כולל גם הגבלת הזמנים שעליהם אמרו²¹ שאין בן דוד בא, כמו ערבי שבתות, וכיו"ב. אלא מאי, יש קושיא איך יתכן הדבר — הנה כשיבוא משיח ויתרץ כל הקושיות, יתרץ גם קושיא זו²², ובכל אופן, אין שום עיכוב בדבר.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "אני מאמין", ואח"כ הניגון "האָפּ קאַזאַק"].

* * *

ו. לאחרונה נעשה המנהג למסור איזה ענין בבתי-כנסיות. וכיון שבשבת זה נהגו הרבנים לדבר אודות סליחות — ימסרו ענין בנוגע לסליחות:

בסליחות²³ אומרים "לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים"²⁴, היינו, שהקב"ה הוא הצודק ("ביי דעם אויבערשטן איז גערעכטיקייט"), כמ"ש²⁵ "צדיק ה' בכל דרכיו", ואילו אנו — מצד הענינים הבלתי-רצויים שנעשו במשך השנה — צריכים להתבייש.

אמנם, לפי פירוש זה שהקב"ה הוא הצודק, הול"ל "לך ה' הצדק", ולמה נאמר הלשון "צדקה", שיש בזה גם הפירוש דנתינת צדקה לעני? ויובן בהקדם ביאור החילוק שבין צדק לצדקה:

צדק פירושו — שנותנים לו בשכרו, שזוהי הנהגה צודקת. אבל צדקה פירושה — שנותנים לו מתנת חנם, והיינו, שלא זו בלבד שלא מגיע לו תשלום ע"פ דין, אלא גם בדרך מתנה לא מגיע לו, שהרי גם במתנה "אי לאו דעביד ל' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב ל' מתנתא"²⁶, ומה שמשפיעים לו הרי זה רק ענין של צדקה, מתנת חנם.

וזהו שאומרים "לך ה' הצדקה", שיש בזה ב' פירושים — כי גם כאן המכוון הוא ב' ענינים: הקב"ה הוא הצודק בכל דרכיו ולנו בושת הפנים, ואז מרגישים שמצד צדק אין לתבוע, כי אם לבקש צדקה, כמו

פרטים מהנחה בלתי מוגה, וגם כמה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
24 דניאל ט, ז.
25 תהלים קמה, יז.
26 ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ טז, א. ב"ב קנו, א.

21 ראה עירובין מג, א-ב.
22 ראה גם לקו"ש ח"א ע' 272. תו"מ ח"ח ע' 116. וש"נ.
23 מכאן ועד סוף השיחה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית) ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 396 ואילך. במהדורא זו ניתוספו כמה

שאומרים בסליחות הלשון "פנים אין לנו פניך לחלות, צדקה לך לבד נבקש".

ז. באמת יכולים לתבוע ע"פ דין, שהרי "כל ישראל בני מלכים הם"²⁷, ובן מלך, מצד זה שאינו רגיל במלאכה, וגם מצד מעלתו שהוא בן מלך — כל דבר שעושה, אפילו דבר קטן ביותר ("גאָר אַ קלייניקייט"), הרי זה רבותא גדולה, עבודה קשה, ומגיע לו תשלום גדול²⁸.

אבל, מצד זה היתה ההמשכה ממקום נמוך — מבחי' האור השייך לעולמות, ששם מגעת אתערותא דלתתא, שזהו אור מוגבל. והרי אנו רוצים דרגא נעלית יותר.

— אדמו"ר הזקן אמר²⁹: מי לי בשמים ועמך לא חפצתי³⁰, אינני רוצה מאומה, אינני רוצה את הגן-עדן שלך, אינני רוצה את העולם הבא שלך כו', רוצה אני אותך בעצמך ("איך וויל זע גאָר ניסט, איך וויל ניט דיין גן עדן, איך וויל ניט דיין עולם הבא כו', איך וויל מער ניט אַז דיך אַליין").

ואע"פ שזוהי מדריגה גבוהה ביותר, מ"מ, כיון שאנו תלמידיו של אדמו"ר הזקן, ומקושרים ההולכים בעקבותיו, ולכל הפחות תושבי המקום שבו הוא (אדמו"ר הזקן) מרא דאתרא — מוטל עלינו החוב והזכות להתנהג, בנוגע לפועל עכ"פ, בהנהגות שהורה לנו³¹, ובכלל זה גם בהנהגה ד"מי לי בשמים כו"³².

והתנועה ד"מי לי בשמים כו" בנוגע לפועל היא — לצאת ממציאותו ("אַרויסגיין פון זיך"), לצאת מכל הגבלותיו, ולעשות את רצונו של הקב"ה.

וכיון ששם הרי זה בלי גבול — אזי גם ההמשכה כפי שבאה למטה היא ללא צמצומים והגבלות.

(27) שבת סז, א. וש"נ.

(28) ראה גם לעיל ע' 154.

(29) סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פ"מ (דרמ"צ קלח, סע"א). — נעתק ב"היום יום" חי כסלו.

(30) תהלים עג, כה.

(31) כאשר חסיד הולך ברחוב צריך הוא לחשוב חסידות, ועי"ז פועל הוא על כל העוברים ושבים. ובמכ"ש וק"ו מהמדה

דהיפך הטוב, שהענין דהיפך הטהרה נפעל לא רק ע"י נגיעה, אלא גם כאשר נמצאים עם הדבר שאינו טהור תחת קורת גג אחת, ומרובה מדה טובה כו' (ראה יומא עו, א. וש"נ) — שכאשר נמצאים בד' אמותיו של חסיד, נעשים מושפעים ממנו, ובמילא, צריך כל אחד להשפיע על הסביבה (מהנחה בלתי מוגה).

(32) ראה גם תו"מ ח"ג ע' 13. וש"נ.

ולכן אומרים אנו "צדקה לך לבד נבקש" — לא בגלל שאי אפשר לתבוע, אלא בגלל שאין אנו רוצים להתעסק עם אף אחד ("מיר ווילן ניט האָבן צו טאָן מיט קיינעם"); אנו רוצים "לך ה'", "את פניך ה' אבקש"³³.

והכלי "לך הוי'", הכלי למצוא "פניך ה'" — אינו טענות ("אויס'טענה'ן זיך") מצד חשבונות, שהרי "אם צדקת מה תתן לו"³⁴; הכלי הוא — "ולנו בושת הפנים". ביטול והעדר הישות — הוא הכלי לגעת ("צו אָנרירן") בעצמות ולהמשיך משם, אשר, כל ההמשכות משם הם — צדקה.

ומבלי הבט על כך שזהו מקום שמעשה התחתונים אינו נוגע שם, בכחם של בני" (כח שניתן להם מלמעלה) לפעול הענין ד"בקשתם משם" — "ומצאת"³⁵, לתבוע שיתנו להם צדקה, ובטוחים הם שיפעלו זאת³⁶, שלכן לובשים לבנים וכו'³⁷, ובטוחים שהקב"ה ימלא משאלות לבנו. לטובה בבני חיי ומזוני רויחי לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

* * *

ח. לאחרי ברכה אחרונה דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות המשך הפרשיות, שמפרשת וילך הולכים לפרשת האזינו, שגם לאחרי "וילך משה גו'", שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים כו'³⁸ (היינו לאחרי ההסתלקות כו'), ישנו הענין ד"האזינו השמים גו' ותשמע הארץ", שיהודי הוא בעה"ב על שמים וארץ, ואינו צריך להתפעל משום דבר כו'³⁹. וסיים בהוראת רבותינו נשיאינו, החל מאדמו"ר הזקן, שכולם, הן בעלי עסק והן יושבי אוהל, צריכים להיות בקיאים בשירת האזינו⁴⁰.

(37) ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

(38) ר"ה יא, א. וש"נ.

(39) חסר כל הענין (המו"ל).

(40) ראה סה"ש תש"א ס"ע 56. וש"נ.

(33) תהלים כז, ח.

(34) איוב לה, ז.

(35) ואתחנן ד, כט.

(36) ראה תניא אגה"ת פי"א.